

МАКЕДОНСКИ ГЛАС

SPECIJALNI BROJ

95 г. ИЛИНДЕН

1903 — 1998 г.

Крушевски манифест

КРУШЕВСКИ МАНИФЕСТ

2-3 август 1903 г.

Слобода или смрт

Штаб на крушевските востаници

Илинден 1903 г.

Прокламација до турскиот народ во Крушовската Револуциона
Околија

Браќа земљаци и мили комшии!

Ние, вашите вечни комшии, пријатели и познајници от хубавото Крушево и от неговите китни села, без разлика на вера, народност, пол и убежденија, не можејќи веќе да трлиме тиранијата на жедните за хрф и гладните за чоечко месо муртати што гледаат и нас и вас да дотераат до нош, и нас и вас да дотераат до питачки стап и нашата мила и богата земја Македонија да заприлегат на пуста пустина, денеска дигнафне глава и решифне со пушка да се браниме от тие наши и ваши душмани и да добиеме слобода. Вие мошне арно знајте оти ние не сме лоши и разбирате оти от мака си кладофне главата в торба за да заживејме како браќа, на оваја земја, ние ве имаме како сфои и сакаме до крај да останеме сфои. Ние не дигнафне пушка против вас — това би било страм за нас; ние не дигнафне пушка против мирниот, трудољубивиот и чесниот турски народ што се прерануат како нас со крваф пот — тој јет наш брат и со него сме живејале и пак сакаме да живејаме; ние не излегофне да колиме и да грабиме, да палиме и да крадиме — доста ни сет зулумите да грабиме, да палиме и да крадиме — доста ни сет зулумите на безбројните деробен пк нашата сирота и окрвавена Македонија; ние не излегофне да порик анчуваме и да бесчестиме вашите мајки и сестри, жени и керки: трејлит да знајте оти вашиот имот, вашиот живот, вашата вера и вашата чес ни сет толку скапи колку што ни сет скапи нашите. Анцак, за да си завардиме имотот, животот, верата и честа, ние не сме зеле пушка. Ние не сме муртати на сфојата земја што не родила, ние не сме арамии и јанкесии, а револуционери пот клетва да умрине за правото и за слободата; ние се бунтуваме против тиранијата и против ропството; ние се бориме и ќе се бориме против муртатите, против арамите, против зулумкарите и јанкесииите, против насилниците на нашата чес и на нашата вера и

против тие што смучат нашата пот и експлоатираат нашиот труд. От нас и от нашите села да не се плашите — никому зијан не ќе сториме. Ние не само ве имаме како сфои браќа туку и ве жалиме како сфои браќа, бидејќи разбираме, оти и вие сте робје како нас, робје на царот, и на царските бегој, ефенди и паши, робје на богатите и на силните, робје на насилниците и на зулумкарите, што ја запалија царщината от четири страни и што не натераа нас да дигнеме глава за право, за слобода и за чоечки живот. За право, за слобода и за чоечки живот ве каниме и вас да дојдите заедно да водиме борба! Елате, браќа муслумани, при нас да тргниме против вашите и наши душмани! Елате пот бајракот на „Афтономна Македонија“! Македонија е заедничка наша мајка и викат за помош. Елате да скршиме синцирите на ропството, да се куртулиме от маки и страданија и да пресушиме реките от крвој и солзи! Елате при нас, браќа, да си слејме душите и срцата и да се спасиме, та ние и нашата чељат и пречелјат да живејат мирно, да си работат спокојно и да напредуваат!... Мили наши комшии! Како Турци, Арнаути и муслумани, разбираме, вие сѐ си мислите оти царството јет ваше и оти вие не сте робје, шчом на царскиот бајрак немаат крст, а имат ѕвезда и месечина. Оти не јет така и оти грешите, вие брго ќе се светите и ќе го разберите. Ама ако ви јет намуз да дојдите при нас и да се објавите против царската тиранија, ние, вашите по таткојна и по страданија браќа, немаат да се докачиме и не ќе ве иразиме. Ние сами ќе се бориме и за нас и за вас, ако јет потребно, до еден ќе умреме пот бајракот за нашата и ваша слобода и за нашето и ваше право. „Слобода или смрт“ јет писано на нашите чела и на нашиот крваф бајрак. Ние веќе го дигнафне тој бајрак и немаат враќање. Ако и вие не имате како ваши браќа и ни сакате доброто, ако есалите пак да живејте со нас, како што сте живејале досега и ако сте верни и достојни синој на мајката Македонија, можите да ни помогите само со едно нешто — а тоа јет голема помош: да не се засортачите со душманите, да не дојдите со пушка против нас и да не прајте зулуми по рисјанските села!

Нека Госпот Бог да брослојт светата борба за правото и за слободата!

Нека сет живи борците за слободата и сите чесни и добри македонски синој!

Ура! За „Афтономна Македонија“!

Осијек:

“ЕВРЕИТЕ НИЗ ИСТОРИЈАТА НА МАКЕДОНИЈА”

МКД “Браќа Миладиновци” во соработка со Еврејската општина во Осијек организираа на 14 мај о.г. заедничка трибина “Евреите низ историјата на Македонија” што се одржа во Градската и Свеучилишна библиотека. Трибината ја одржа како гост Огнен Бојациски, професор од Загреб, кој на истата тема зборуваше и на трибината во Еврејската општина во Загреб по повод холокаустот на Евреите од Македонија и 50 годишнината од таа голема трагедија на 11. март о.г.

Во програмата учествуваа членовите на МКД Браќа Миладиновци — македонски студенти на Евангелискиот факултет во Осијек како и членови на Еврејската општина.

Бл. Ј.

Prof. Anica Plazonić-Davčeva
(Snimila C. Brešković-Joteva)

OBILJEŽEN JUBILEJ SVETE BRAĆE ĆIRILA I METODIJA

U okviru obilježavanja 1.700 godina postojanja Splita, Društvo Makedonaca i prijatelja Makedonije u tome gradu organiziralo je predavanje o životu i djelu velikih slavenskih preporoditelja, svete braće Ćirila i Metodija. O njihovu značenju za slavenske narode i kršćanstvo govorila je Anica Plazonić-Davčeva, profesorica književnosti i makedonskoga jezika. Predavanju je prisustvovao velik broj članova društva i građana Splita.

Govoreći o mladosti solunske braće, kojima su roditelji omogućili solidno obrazovanje, Anica Plazonić-Davčeva, prenijela je svoje oduševljenje njihovim životom i djelom na posjetitelje. “Glagoljaška književnost u IX. stoljeću pridonijela je kulturnom napretku i zbližavanju slavenskih naroda. U tome je “moravska misija” svete braće, kamo su otišli na poziv moravskoga kneza Rastislava, bila presudni trenutak u slavenskoj povijesti”, naglasila je prof. Anica Plazonić-Davčeva.

Izvršujući o mladosti Ćirila (pravim imenom Konstantin, rođen 827. godine) prof. Plazonić-Davčeva podsjetila je na njegovo oduševljenje naukom pisca Grigorija Bogoslova, kojemu je posvetio svoj prvi književni sastav — “Molitva Grigoriju”.

“Konstantin se po završetku visoke škole u Carigradu zaredio i uzeo ime Ćiril. U 24. godini dobio je zadaću da dokaže ispravnost i istinitost same biti kršćanske vjere. Poslije uspješno obavljene arapske (saracenske) misije, povukao se u manastir u Maloj Aziji. Braća su nastavila zajednički životni put 860. godine. Bizantski car primio je izaslanstvo kneza Rastislava s molbom da u Moravsku (današnju Češku) uputi misionare, a po carevoj ocjeni to bi najbolje mogli obaviti braća — Ćiril i Metodij. “Priprmajući se za misiju, Ćiril-Filozof, već kao afirmirani i ugledni filozof, obdaren smislom za lingvistiku, sačinio je slavensku azbuku. Braća su staroslavenski jezik uzdigla na razinu književnosti, uzimajući kao osnovu dijalekt makedonskih Slavena iz okolice Soluna. Na tom jeziku objavljen je prvi prijevod stiha iz Ivanova Evandelja na grčkom jeziku: “U početku bijaše Riječ i Riječ bijaše od Boga i Bog bijaše Riječ”. Preveli su najpotrebnije knjige za obavljanje bogoslužja, jer je knez Rastislav želio bogoslužje na slavenskom jeziku”, dodala je prof. Plazonić-Davčeva.

Iz toga razdoblja datiraju prvi prijevodi izvornog Evandelja, psaltira, djela apostolskih.

Djelo svete braće u Moravskoj postalo je nezaobilaznim u svjetskoj slavenskoj povijesti i stoga su priznati kao preporoditelji, bez kojih bi povijest Slavena bila sasvim drukčija. Zbog svega što su činili za širenje kršćanstva, svetu braću podjednako štiju istočna i zapadna kršćanska Crkva.

VI. Caktaš

*Велигденска веселба во Сплит:
отец Никола Ковачоски со македонските христијани
од овоа далматинска метропола*

МПЦО "СВ. НАУМ ОХРИДСКИ" - СПЛИТ:

СО ВЕЛИГДЕН ВО СРЦАТА

Македонските христијани во Сплит и година-ва традиционално во екуменски дух најпрвин Велигден им го честитаа на своите христијански браќа римокатолиците посетувајќи го сплитско-макарскиот надбискуп монсг. Анте Јуриќ, а потоа се собраа на Велигденско молебие во прекрасната црква на Безгрешна Богородица кај Сестрите Ангеле, каде што инаку се собираат за најважните христијански православни празници.

На самиот Велигден богослужба служеше отец Никола Ковачоски кој при тоа им ја прочита на македонските христијани и Посланицата на Архиепископот Охридски и Македонски Г.Г. Михаил. Потоа беше одржана заедничка велигденска вечера во ресторанот "Сплит" каде што беше изведена богата културно-уметничка програма од членовите на секциите на МКД "Македонија" - Сплит. Велигденската веселба исполнета со македонски и далматински песни и игри траеше до доцните часови во таа прекрасна сплитска ноќ.

Сплитско-далматинскиот жупан г. проф. Др Бранимир Лукшиќ, вториот ден, приреди прием за пратеникот на Поглаварот на Македонската Православна црква отец Никола Ковачоски и делегацијата на македонските христијани од МПЦО Св. Наум Охридски што ја предводеше г-жа Ивона Неделковска-Мусиќ.

Делегација на македонски христијани во придружба со Пратеникот на Неговото Блаженство Архиепископот Охридски и Македонски Г.Г. Михаил отец Никола Ковачоски, третиот ден беше примена од Градоначалникот на Сплит г. Иван Шкариќ а особено срдечна беше средбата и разговорот со Надбискупот монсг. Анте Јуриќ во неговата сплитска резиденција. Овие традиционални велигденски средби и молебиа во Сплит и

PRIMANJE U NADBISKUPIJI SPLITSKO-MAKARSKOJ

Makedonci čestitali Uskrs msgr. Juriću

Splitsko-makarski nadbiskup msgr. Ante Jurić primio je na Veliku subotu izaslanstvo Makedonske crkvene općine «Sveti Naum Ofridski» iz Splita koji već nekoliko godina nadbiskupu u vazmeno vrijeme dolaze čestitati Uskrs po gregorijanskom kalendaru.

Predsjednica Crkvene općine Ivona Musić-Nedelkovska prenijela je nadbiskupu uskrsne čestitke poglavara Makedonske pravoslavne crkve arhiepiskopa ohridsko-makedonskog gospodina Mihaila s cijelim svećentvom. Također je čestitala msgr. Juriću u ime pripadnika makedonskog naroda nastanjenih u Dalmaciji te kazala kako je suradnja ove dvije cr-

kve pravi primjer kako dvije kršćanske zajednice mogu raditi skupa s velikom ljubavlju i odgovornošću. Predsjednica Makedonske općine upozнала je nadbiskupa s velikim problemima koje ta zajednica ima glede prostora za djelovanje, te od njega zamolila pomoć u rješavanju tog pitanja, i nalaženju odgovarajućih prostorija u koje bi se smjestilo sjedište Općine i bogomolja.

Nadbiskup je makedonskom izaslanstvu i svim Makedoncima čestitao Uskrs, te oběčno zauzimanje u rješavanju njihovih problema, a posebice što se tiče iznalaženja rješenja za smještaj Makedonske crkvene općine u Splitu.

D.S.

Snimio: M. BILJAK

нивните одгласи кај домаќините зборуваат за угледот на Македонците во Сплит и Далмација како и негувањето на взаемно добрите хрватско-македонски односи и врски.

Василка Брешковиќ

Македонските христијани во Сплит ги негуваат своите национални и верски традиции не само во семејствата туку и заедно на средбите и веселбите

НА ВЕЛИГДЕН ВО РИЕКА

Deveteročlanoj obitelji Đerovski župan dr. Branimir Lukšić uručio je ček na sedam tisuća kuna

У ЖУПАНЈСКОМ ПОГЛАВАРСТВУ УРУЧЕН ЧЕК НА СЕДАМ ТИСУЌА КУНА

Pomoć obitelji Đerovski

Zbog pomoći u rješavanju teške obiteljske situacije Krste i Marice Đerovski, roditelja sedmero djece, prof. dr. Branimir Lukšić, župan splitsko-dalmatinski, u petak je u županjskom poglavarstvu upriličio primanje za obitelj Đerovski i Ivonu Musić-Nedelkovsku, koordinatoricu MKD *Makedonija-Split*, te je tom prigodom uručio Krsti Đerovskom ček u iznosu od sedam tisuća kuna, a djecu obradovao igračkama.

Obitelj Đerovski živi u malom stanu na Pujankama, a čitava egzistencija ovisi im o minimalnoj mirovini oca Krste. Stoga su razumljive potrebe njihovo sedmero djece, od kojih najmlađa Donka ima 3 godine, a najstarija Petra sedamnaest.

Krste Đerovski zahvalio je županu na pomoći u ublažavanju materijalnih i finansijskih teškoća u obitelji, a zahvalnost je izrazila i Ivona Musić-Nedelkovski u ime makedonskoga naroda.

Župan je na primanju iskoristio prigodu potvrditi prijateljske veze Hrvatske i Makedonije, kao i dobre odnose s makedonskom pravoslavnom općinom *Sv. Naum Ohridski* iz Splita, obećavši osobno zalaganje za rješavanje njihova problema oko prostora za obavljanje vjerskih obreda. Također je najavljen skorašnji radni sastanak s predstavnicima *Sv. Nauma Ohridskoga* u povodu obilježavanja 30 godina autokefalnosti Makedonske pravoslavne crkve.

M.J.
Snimio: F. KLARIĆ

Обновувањето на нашите стари обичаи и традиции секогаш има одзив кај Македонците во Риека. Така и овој Велигден со вапцани јајца и христијанска почит кон Големиот ден се собравме во нашиот Клуб, зошто иако немаме свештеник сакаме на овој ден барем со дружењето да ја замениме Молитвата.

На пладне во нашиот Клуб немаше место за сите што сакаа да се дружат околу богатата и долично поставена трпеза. Секоја домаќинка донесе по нешто заради љубовта кон Христос, кон татковината и верата. Најубави беа јајцата, шарени, разнобојни и украсени со неописиво бројни

елементи од нашето фолклорно богатство и народната инспирација. И одеднаш во закажаното време нашиот Илија Христовулов, не повика сите заедно да ја изречеме најдревната Молитва Оче Наш. Во убавата беседа ни посака честити велигденски празници со познатото Христос Воскресна! Потоа нашиот доајен Михајло Давчевски ни се обрати со уште една беседа, како наш прв претседател и втемелувач на МКД "Илинден". Потсетувајќи не на нашите древни и убави традиции тој потсети и на улогата на Македонската Православна Црква во зачувувањето и негувањето на христијанскиот и национален дух, а пријатно беше да се слушнат и зборовите за предходните празници пред Велигден, Цветници и Лазарица кога се пеат познатите лазарски песни. Укажувајќи на многу други, скоро подзаборавени обичаи и традиции г. Михајло Давчевски особено го нагласи значењето на Велигден, I, II и III ден како и вапцувањето на јајцата. Откако се исчукавме со јајцата, веселбата и дружењето продолжија.

Велигден меѓу нашите сонародници во Риека од година в година добива се позначајно место така што и ние очекуваме што побргу да се реши прашањето со редовен свештеник особено во МПЦО "Св. Злата Мегленска во Загреб зошто неговото присуство и нас многу би ни помогнало.

Владо Настески

По повод иницијативата за изградба на македонска црква во Израел

СВЕТИКЛИМЕНТОВИТЕ КАМБАНИ ЌЕ БИЈАТ ВО ЕРУСАЛИМ

Доколку сите работи се одвиваат според предвидувањата, по повод 2000-годишнината од христијанството ќе бијат Светиклиментовите камбани во светиот град Ерусалим. Тоа е дамнешна желба на Македонија, на македонскиот народ и на МПЦ. Ова го истакнуваат во Македонската архиепископија по обелоденувањето на дозволата на израелските власти МПЦ во Ерусалим да изгради свој храм со конаци.

На оваа иницијатива, сега интензивно се работи. Благородно е што за успешна реализација на иницијативата сестрано се ангажира Еврејската општина во Македонија, која развива вонредна соработка со МПЦ, со македонскиот народ и со македонските власти, придонесувајќи за подобрување на македонско-израелските односи на сите полиња.

Во тек е конституирањето на специјалниот одбор за изградба на македонската православна црква во Ерусалим. Реализацијата на овој проект ќе ја предводи поглаварот на МПЦ, а ќе му помагаат неговите најнепосредни соработници, видни научни, културни и други јавни работници.

ОДБЕЛЕЖАН ДЕНОТ НА СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ

Традиционалното одбележување на Денот на Светите Браќа Кирил и Методиј и годинава во Загреб беше исполнето со две мошне интересни манифестации. Најпрвин во организација на МКД "Крсте Мисирков" во салата на Словенски дом, гостуваше академикот Др Блаже Ристовски со предавањето "Димитрија Чуповски, животот и делото" по повод 120 годишнината од раѓањето на овој истакнат македонски деец а на 23 мај во заедничка организација со МПЦО Св. Злата Мегленска - Загреб, беше одржана втора "Македонска христијанска вечер" посветена на Денот на Светите браќа.

"Македонската христијанска вечер" се одржа во екуменски дух и соработка со жупата на црквата Св. Марко Крижевчанин и благонаклоноста на жупникот Фрањо Јурак, со богата културно уметничка програма во која настапи мешовитата музичко пеачка група "Распеана Македонија" и "Тога за југ", при што настапија со свои песни поетесата Лиљана Димова-Петернел и поетот Младенко Спахија.

За значењето на Светите Браќа во духот на нивното сопокровителство на Европа, што го прогласи 1980 г. Папата Иван Павле II, за екуменизмот што тие го разнесуваат се до денес зборуваше Огнен Бојациски проф.

На самиот Ден на Светите Браќа, 24 мај во црквата Св. Рок беше одржана свечена литургија што ја служеше свештеникот од Скопје отец Васил Самоников, во организација на МПЦО Св. Злата Мегленска.

HRVATI I MAKEDONCI KOD SPLITSKIH ČELNIKA

Gradonačelnik i predsjednik Gradskoga vijeća Splita — prof. Ivica Škarić i prof. dr. Ivo Šimunović — primili su 10. lipnja (juna) predstavnike Zajednice Hrvata u Makedoniji, vodstvo AKUD "Dame Gruev" iz Bitole, koje je tih dana gostovalo u Splitu, te predsjednika i potpredsjednika Društva Makedonaca i prijatelja Makedonije "Makedonija" Split.

O djelovanju Zajednice Hrvata u Republici Makedoniji izvijestio je njezin dopredsjednik Miljenko Klisurić, koji je, ujedno, i predsjednik ogranka Makedonsko-hrvatskog društva prijateljstva u Bitoli.

"U Makedoniji živi između 2.500 i 3.000 Hrvata i veći ih je broj udružen u našu Zajednicu. U našoj aktivnosti imamo potporu i Makedonije i Hrvatske. Obilježavamo sve hrvatske nacionalne praznike. Ove smo godine posebno svečano proslavili 30. svibnja (maja), Dan hrvatske državnosti. U Bitoli planiramo utemeljiti Hrvatski kulturni centar i za njegovo uređenje i kupnju opreme obratit ćemo se za pomoć matičnoj zemlji", rekao je Klisurić.

O radu Makedonsko-hrvatskog društva prijateljstva u Bitoli govorio je njegov dopredsjednik dr. Branko Maretić. "U Bitoli živi stotinjak Hrvata, mahom starije dobi i mnogo im znači međusobno druženje", kazao je dr. Maretić.

Voda puta AKUD "Dame Gruev" Cvetan Nedelkovski informirao je o povijesti i dostignućima toga ansambla, koji je gostovao u brojnim europskim zemljama.

O povijesti Bitole prve ljude Splita informirao je član Društva makedonsko-hrvatskog prijateljstva u Bitoli Dimitar Bogdanovski-Dimko.

Predsjednik i dopredsjednik Društva Makedonaca i prijatelja Makedonije "Makedonija" u Splitu, dipl. ing. Vlado Apostolski i dipl. ing. Momčilo Karajanov predložili su teškoće te udruge i zauzeli se za uspostavljanje čvršće gospodarske i kulturne suradnje Splita i Bitole (antičke Herakleje).

Gradonačelnik Škarić podržao je djelovanje Zajednice Hrvata u Republici Makedoniji i izrazio žaljenje što još nisu osigurani prostori za potrebe Makedonske pravoslavne crkvene općine "Sv. Naum Ohridski" u Splitu i Društvo Makedonaca i prijatelja Makedonije. "To smo vam obećali i na tome radimo i molimo vas za strpljenje, jer znamo da sve udruge koje djeluju u skladu sa zakonom rade na dobrobit Splita i u tome ćemo ih podržati. Vaše društvo nam je dobrodošlo. Željeli bismo se više uključiti u suradnju s Bitolom i Štipom, gradom-prijateljem Splita", istaknuo je gradonačelnik prof. Škarić.

Predsjednik Gradskog vijeća prof. dr. Šimunović obećao je potporu otvaranju Hrvatskoga kulturnog centra u Bitoli. "Obratite nam se i mi ćemo vam pomoći, jer ste vi svojevrсни ambasadori Hrvatske u prijateljskoj Makedoniji", rekao je prof. dr. Šimunović i izrazio želju da se izložba o Splitu, koji obilježava 1.700 godina postojanja, nakon brojnih europskih gradova, postavi u Skoplju i Bitoli.

Ugodan susret završen je međusobnom razmjenom darova.

VI. Caktaš

OTVORENI 4. DANI MAKEDONSKE
KULTURE U OSIJEKU

Njegovanje makedonske kulture i običaja

OSIJEK - U organizaciji Gradskoga poglavarstva, Zajednice Makedonaca u Republici Hrvatskoj i Makedonskoga kulturnog društva »Braća Miladinovci« iz Osijeka, jučer su u hotelu »Royal« svečano otvoreni 4. dani makedonske kulture u Osijeku. Kako je rekao **Servet Avziu**, veleposlanik Republike Makedonije u RH, riječ je o već tradicionalnoj manifestaciji obilježavanja makedonske kulture i običaja u središtu Slavonije.

- Zadovoljstvo mi je sudjelovati na ovakvim manifestacijama jer

one dokazuju koliko se u Hrvatskoj, među ostalima, njeguju i običaji Makedonaca - rekao je **Servet Avziu**.

U ime Gradskoga vijeća i osječkoga gradonačelnika, okupljene je Makedonce pozdravio **Zdenko Šimunović**, koji je zaželio još više takvih aktivnosti.

U kulturno-umjetničkome su dijelu programa nastupile makedonske skupine i društva, među kojima i mješovita skupina »Raspšana Makedonija«, glazbena

Sa otvorenja IV Dana Makedonske kulture u Osijeku: u sredini veleposlanik Republike Makedonije u Hrvatskoj, g. Servet Avziu, levo Blagoja Jovanovski, prof. i desno dogradonačelnik Osijeka g. Zdenko Šimunović

skupina »T'ga za jug«, Makedonsko kulturno društvo »Krstе Misirkov« iz Zagreba te MKD »Braća Miladinovci«. Osim toga, u »Royalu« je postavljena izložba ručnih radova (makedonski vez) koju je izložila sekcija »Vezilka« MKD-a »Krstе Misirkov«, te foto-

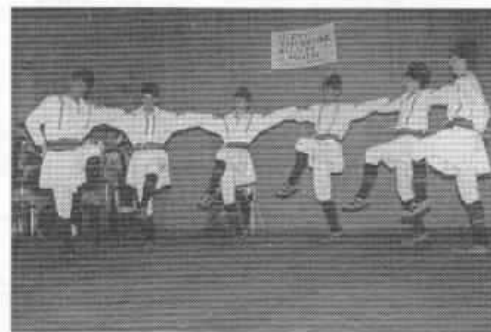
grafije makedonskih narodnih nošnji MKD-a »Braća Miladinovci«. Ujedno, tom je prigodom organizirana i degustacija makedonskih nacionalnih jela.

I.D.

Snimio: T.BALAŠ

Kultura - most dvaju naroda

Svečanim koncertom Makedonskog kulturnog društva »Aleksandar Turundžev« iz Bitole u nedjelju na večer u Domu željezničara završeni su četvrti Dani makedonske kulture. U sklopu Dana, koji su počeli 24. svibnja, Osječani su imali prigodu kroz razne manifestacije upoznati makedonsku književnost, glazbu, film, običaje te se osladiti makedonskim nacionalnim jelima.

Oro - najpoznatiji makedonski ples u izvođenju MKD »Aleksandar Turundžev« iz Bitole na IV danima Makedonske kulture u Osijeku

MKD »Aleksandar Turundžev« iz Bitole izvodi dio programa iz bogate makedonske folklorne baštine

Predstavnici organizatora Grada Osijeka, Zajednice makedonaca u Republici Hrvatskoj i Makedonskog kulturnog društva »Braća Miladinovci« istaknuli su da je Dane posjetilo mnogo građana i hrvatske i makedonske nacionalnosti te da upravo to potvrđuje dobru suradnju dvaju naroda. (A. T.)

PREDSTAVLJENA ANTOLOGIJA SNOVA, MAŠTARIJA I FANTASTIČNIH
PRIČA IZ MAKEDONSKE KNJIŽEVNOSTI »GOSPODARI LABIRINTA«

Usmene predaje i artificijelni kodovi

Dr. Pavlovski okvirno uspostavlja tri modela makedonske fantastičarske književnosti: model koji temeljni oblik preuzima iz usmene narodne književnosti, model koji je apsolutno artificijelan, a s ishodištem u svim raspoloživim civilizacijskim i kulturnim kodovima, dok je treći model spoj prva dva modela

Igor GAJIN

U ponedjeljak je, 25. svibnja, u Izložbenoj dvorani »Waldinger« predstavljena antologija snova,

spondentnost makedonskih autora sa suvremenima u Hrvatskoj, ponajviše u fantastičnim pričama mlade generacije. Također, »1998. godine postajemo svjesni činjenice da živimo u kontaktnom prostoru o kojemu trebamo biti informirani, pa

Priredivač dr. Borislav Pavlovski je pojasnio kako je želio pružiti relevantne koordinate antologičarskoga rada, premda one nisu i ne mogu biti sofisticirane, nego krajnje simplificirane, dobrim dijelom i zato što su razlike i unutar jednog

Sa promocije »Gospodari labirinta« prof. Dr. Borislava Pavlovskog u Osijeku, u glazbenom programu sudjelovali su Irena Kafkalevska mezzosopran i Mario Čopor, glasovir

U programu su sudjelovale i članice mješovite zborne grupe »Raspeana Makedonija« iz Zagreba pod vodstvom g-de Ivanec Živke

maštarija i fantastičnih priča iz makedonske književnosti pod naslovom »Gospodari labirinta« (objelodanjene u produkciji zagrebačke Naklade MD) organizaciji Gradskog poglavarstva, Zajednice Makedonaca u Hrvatskoj i Kulturnog društva »Braća Miladinovi« u Osijeku, a u sklopu tradicionalne četverodnevne manifestacije »IV. dani makedonske kulture u Osijeku«.

»Gospodari labirinta« sadrže 29 autora u kronološkom rasponu od Slavka Junevskog, pa do Veljka Andonovskog, čime je dan detaljan uvid u, kako navodi voditeljica promotivnog programa, mr. Helena Sablič-Tomić, »kontinuitet, kvantiteta i kvaliteta makedonske fantastičarske književnosti od rane moderne do postmoderne«. Makedonska fantastičarska književnost za hrvatsko čitateljstvo nipošto ne bi trebala predstavljati marginalnu literaturu, izvan svakog interesnog obzora, jer je, upućuje mr. Helena Sablič-Tomić, nevjerojatno uočljiva kore-

bismo zbog tih razloga trebali i pratiti zbivanja u našoj neposrednoj blizini. Dosad smo u većoj mjeri bili zainteresirani za srednjoeuropsku književnost, tako da je književna proizvodnja južnih predjela ostajala zanemarivana«, izjavljuje mr. Helena Sablič-Tomić, dodajući potom da predstavljena antologija kompetentno popunjava informacijsku prazninu o spomenutoj temi na osnovi bar dva argumenta: priredivač dr. Borislav Pavlovski je, naime, ona osoba koja »svojim znanstvenim iskustvom i doprinosom makedonskoj književnosti jamči kvalitetno potpisivanje ove antologije«, dok je biblioteka »Quorum«, u kojoj je antologija objavljena, tijekom osamdesetih, a potom i u devedesetima, uredno objavljivala visokostandardnu i sofisticiranu književnost nagrađenog postmodernog izričaja za zahtjevniji krug čitatelja, što nije iznevjerenje ni objavljivanjem »Gospodara labirinta«.

na izgled jedinstvenog kruga autora poprilično velike, tako da je svaka klasifikacija sporna. Ipak, dr. Pavlovski okvirno uspostavlja tri modela makedonske fantastičarske književnosti: model koji temeljni oblik preuzima iz usmene narodne književnosti, model koji je apsolutno artificijelan, a s ishodištem u svim raspoloživim civilizacijskim i kulturnim kodovima, dok je treći model spoj prva dva modela.

U dodatku je dr. Pavlovski istaknuo kako se knjiga »Gospodari labirinta« odlikuje i detaljno priređenom bibliografijom uvrštenih autora, čime je omogućeno pouzdano informiranje svakog zainteresiranijeg čitatelja makedonske fantastičarske književnosti.

U okviru književne promocije održan je i glazbeni program u izvedbi mezzosopranistice Irene Kafkalevske uz glasovirsku pratnju Maria Čopora.

Snimio: D. OLVTZ

PULSKI MAKEDONCI, CVIJET U ZAPUČKU GRADA

Mada su Makedonci u Puli kod kuće, rekao je uz ostalo veleposlanik Makedonije u Hrvatskoj gospodin Avziju, rodni kraj ih vuče te su Dani makedonske kulture u Istri tim značajniji, baš kao i materijalna i moralna podrška na koju nailaze u ovoj sredini. Dogradonačelnik Pule Armando Debeljuh povijesnu multikulturalnost grada označio je kao civilizacijsko bogatstvo u kojem i Makedonci »kako cvijet u zapučku« krase ovaj grad...

PULA – Među sretnijim događajima Dana makedonske kulture u Istri zasigurno je otvorenje izložbe »Makedonski krajevi na starim razglednicama« i susret s književnikom Vasom Mančevom u pulskoj Sveučilišnoj knjižnici. Uz predstavnike javnog života grada i organizatore manifestacija, tim je kulturnim zbivanjima bio nazočan i Servet Avziju, makedonski veleposlanik u Hrvatskoj koji je ovom prigodom zahvalio Puli na svesrdnoj pomoći što je pruža ovdašnjim Makedoncima i njihovoj udruzi.

»Mada su Makedonci u Puli kod kuće, rekao je uz ostalo, rodni kraj ih vuče te su Dani makedonske kulture u Istri tim značajniji, baš kao i materijalna i moralna podrška na koju nailaze u ovoj sredini«. Dogradonačelnik Pule Armando Debeljuh povijesnu multikulturalnost grada označio je kao civilizacijsko bogatstvo u kojem i Makedonci »kako cvijet u zapučku« krase ovaj grad.

Izložba starih razglednica makedonskih krajeva dio je velike zbirke pulskog književnika i nakladnika Aldo Klimana, koji je, govoreći o postavi, istaknuo motive koji ilustriraju dramatičnost perioda i dramatičnost sudbina ljudi, vidljiva i na njihovim licima i u detaljima urbanih i seoskih sredina. »Za razliku od Pule ili Rovinja, pa čak i manih mjesta kao što je Vodnjan, Grožnjan... vrlo su rijetko izdanja s intencijom turističke promocije Makedonije«, rekao je Aldo Kliman, a razlog no treba tražiti u tome što je Makedonija bila daleko od secesijskih tokova, već upravo u turbulent-

Brino Dobrić, Armando Debeljuh, Servet Avziju, makedonski veleposlanik u Hrvatskoj i Slavica Sagadin na otvaranju izložbe »Makedonski krajevi na starim razglednicama« (Snimio: G. ZEC)

trnim vremenima ilindenskog ustanka i Balkanskih ratova.

Nakladnici su bili bugarski, njemački, srpski, turski, grčki i francuski, a vezano uz to motivi izražavaju različite političke koncepte, a tek je poslije prvog rata tiskani velik broj razglednica kao lijepih fotografija. Stoga, postav makedonskih razglednica ukazuje i na povijesnu dramu tih krajeva, ali i na lijepe i dokumentarne predmete.

Na književno stvaralaštvo Vase Mančeva, uz Aldo Klimana, osvrnuo se i dr. **Boris Biletić**, sveučilišni profesor Makedonike iz Zagreba, kojemu je već desetljećima znanstvena preokupacija izučavanje procesa pojave, razvoja i afirmacije makedonske kulturno-nacionalne misli. Dr. **Boris Biletić** posebno je istaknuo modernističke i postmodernističke karakteristike Mančevog

književnog opusa, svrstavajući ga među one makedonske književnike koji otvaraju perspektivnu plejadu mladih autora koji makedonsku kulturu mogu prikazati kao dostojnu europske cjeline.

Vase Mančev, izrazivši zadovoljstvo što je gost istarskih Makedonaca, naglasio je sličnost Istre i Makedonije kroz multikulturalne dimenzije, dok je književnost označio kao plemenitu društvenu funkciju koja nas čini boljima i uz koju možemo stići tamo gdje svi želimo, u Europu.

Dani makedonske kulture u Istri nastavili su se jučer održanim predstavljanjem anatologije makedonskih pripovjedača »Gospodari labirinta«, a okončavaju današnjim izletom sudionika u Aleju glagoljaša od Roča do Huma.

T. ŠTAMBUK

Sa predavanja akademika Dr Blaže Ristovskog, uz njega, Dr Darko Dukovski, g-da Slavica Sagadin, Dr Ivan Zoričić i Violeta Juvan, prof.

SRIJEDA, 20. SVIBNJA 1998. **25**

DANI MAKEDONSKE KULTURE U ISTRI:
19. - 23. SVIBNJA

SUSRETI S KNJIŽEVNICIMA, IZLOŽBE, PREDSTAVLJANJE KNJIGA...

PULA – Dani makedonske kulture u Istri, koji se u Puli tri godine zaredom održavaju u organizaciji Makedonskih kulturnog društva »Kočo Racin«, počeli su jučer i trajat će do 23. svibnja. O tijeku i sadržaju ove tradicionalne manifestacije na konferenciji za novinare izvijestila je Violeta Juvan. Danas (srijeda) u Velikoj dvorani Pedagoškog fakulteta u 12 sati, akademik dr. Blaže Ristovski održat će predavanje u povodu 95. obljetnice ilindenskog ustanka i pogibije Goce Delčeva.

U četvrtak, u 18.30 sati, najavljuje se otvorenje izložbe »Makedonski kraje-

vi na starim razglednicama« te susret s prozaičkom i drmalurgom Vasom Mančevom (u 19 sati). U tom će programu, koji se održava u čitaonici Sveučilišne knjižnice u Puli, sudjelovati i dr. Borislav Pavlovski i književnik Aldo Kliman. U petak, 22. s početkom u 19 sati, u pulskoj Gospodarskoj komori županije istarske bit će održano predstavljanje anatologije makedonskih pripovjedača »Gospodari labirinta«, a o ovom vrijednom izdanju govorit će dr. Borislav Pavlovski, književnik Boris Biletić i nakladnik Miroslav Mićanović.

Dani makedonske kultu-

re okončavaju u subotu, 23. izletom sudionika u Aleju glagoljaša od Roča do Huma.

Na konferenciji za novinare Kiril Taleski osvrnuo se na rad Društva od njegova osnutka 1955. godine, a predsjednica Društva Slavica Sagadin podajetila je da se Dani makedonske kulture održavaju u povodu 24. svibnja, Dana sveslavenske svele braće Cirila i Metodija te da je cilj manifestacije upoznavanje hrvatske i šire javnost s vrijednim autonomima i djelima bogatog makedonskog kulturnog naslijeđa i suvremenog stvaralaštva.

T. Š.

Promocija knjige »Gospodari labirinta« Dr B. Pavlovskog, uz autora prof. Violeta Juvan i prof. dr Boris Biletić

Treći dan gostovao je Mg. Vasil Mančev, pisac, Dr Borislav Pavlovski i prof. Dr Bruno Dobrić

ИЛИНДЕНСКИ ПИКНИК ВО САМОБОР

Традиционалниот осми по ред Илинденски пикник и годинава се одржа во пилторескниот Самобор посветен на 95 годишнината од Илинден, 50 години од донесувањето на Општата Декларација за човечките права и слободи на Обединетите нации како и седумгодишнината од меѓународното признавање на Република Хрватска. Покровител на овогодишната прослава беше Уредот за етнички заедници и национални малцинства на Владата на Република Хрватска.

Веќе во раните претпладневни часови во Самобор пристигнаа нашите сонародници од друштвата во Сплит, Пула, Осиек и Ријека на ова централна прослава на Илинден што ја организираа заеднички со Заедницата на Македонците. Организациониот одбор на чело со г. Ванчо Андонов имаше навистина одговорна задача но благодарейќи на помошта и на соорганизаторите: Хрватската војска - касарната "Таборец" од Самобор, потоа Градското Поглаварство на Самобор и лично на градоначелникот г. Беденичиќ, како и спонзорот "Карловечката пивовара" се беше изведено во најдобар ред со мошне богата културно-уметничка програма.

Пред бистата на големиот македонски поет и патриот Коста Рацин во 10 часот беше положен лоровен венец од страна на Амбасадорот на Република Македонија г. Сервет Авзиу, при што пригоден збор одржа Благоја Јовановски, проф. и претседател на МКД "Браќа Миладиновци" од Осиек додека Виолета Јуван, проф. од Пула прочита неколку песни од збирката "Бели Мугри" што е во ова градче печатена 1939. г. во печатницата на Драгутин Шпулер. Меѓу присутните беше и г. Ивица Судник, почесен доживотен Градоначалник на Самобор и еден од ретките живи сведоци на тој историски настан од пред 59 години, заедно со Градоначалникот на Самобор г. Беденичиќ. Потоа поворката со

Со почит кон големиот македонски поет, амбасадорот г. Сервет Авзиу полага Лоровен венец пред бистата на Коста Рацин

Творештво што остави траен белег во македонска култура, за кое зборуваше Благоја Јовановски, професор

раздрагани сонародници и пријатели замина накај излетиштето Вугриншчак каде што се одржа Илинденскиот пикник.

Овде присутните сонародници, пријатели и гости најпрвин топло ги поздравиле г. Горан Стојковски, претседател на Заедницата на Македонците а потоа празникот им го частита амбасодорот г. Сервет Авзиу нагласувајќи ги историските придобивки на Илинден и нивната вграденост во современата македонска држава и општество.

Во името на покровителот, Уредот за етнички и национални заедници или малцинства зборуваше г-жа Мила Шимиќ нагласувајќи ја уставната заштита на националните и етнички заедници или малцинства во духот на Општата Декларација за човековите права и слободи, како и поткрепата што што Владата и Државниот Хрватски Сабор им ја даваат на етничките и национални заедници и малцинства не само декларативно туку и во голема материјална и финансиска помош. Г-жа Шимиќ при тоа ја нагласи вонредната активност и залагање на сите македонски културни друштва организирани во Заедницата на Македонците во остварувањето на демократските и човечки права и слободи во Република Хрватска. Меѓу бројните национални и етнички заедници и малцинства, Заедницата на Македонците дава значаен придонес во афирмацијата на сопствените културни и национални вредности вклучувајќи се и на тој начин во општата афирмација на Република Хрватска како демократска и граѓанска држава.

Од овој свечен и традиционален собир беа испратени поздравни телеграми до претседателот на Република Др Фрањо Туѓман и Претседателот на Република Македонија г. Киро Глогоров. Собирот во името на домаќинот градот Самобор го поздравил Градоначалникот на Самобор г. Беденичиќ.

По изведувањето на неколку староградски песни од членовите на МКД "Крсте Мисирков" г-жа Стојанка Тежак и г-жа Живка Иванец, за 95 годишнината од Илинден и неговото значење во современиот миг зборуваше Огнен Бојаџиски, професор.

Во мошне богатата и разнолика културно уметничка програма учествуваа Народното Свеучилиште од Самобор, Фолклорниот ансамбл "Туропоље" од Велика Горица, КУД "Синац" од Загреб како и членовите на МКД "Браќа Миладиновци" од Осиек, "Коста Рацин" од Пула, "Илинден" од

Ријека, обете Друштва од Сплит во пријатна дружба на музичката група "Мечкин Камен" од Загреб.

Народното фолклорно богатство, хрватско и македонско, го најде својот целосен израз на излетиштето Вугриншчак во заедничкото дружење и се разбира Орото. На песната и играта и немаше крај.

Повтоот го дарува поетот, Љубен Димкароски рецитира своја песна за Рацин подарувајќи ја на Заедницата на Македонците во Загреб

Излетничката колона Македонци и нивни пријатели и гости пристигнува во излетиштето Вугриншчак на традиционалниот Илинденски пикник

Добре дојдедовте на петтиот по ред и традиционален Илинденски пикник во Самобор — убаво геста на домаќините од Загреб

vjeru, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno porijeklo, imovinu, rođenje ili drugi status.

Nadalje, ne smije se praviti nikakva razlika na osnovu političkog, pravnog ili međunarodnog statusa zemlje ili područja kojima osoba pripada, bez obzira nato da li je ova nezavisna, pod nadzorom, nesamostalna ili na bilo koji drugi način ograničenog suvereniteta.

ČLANAK 3.

Svatko ima pravo na život, slobodu i zaštitu svoje osobe.

ČLANAK 4.

Nitko ne može biti podvrgnut ropstvu ili sluzenju, a ropstvo i trgovina robljem u svakome svom obliku bit će zabranjeni.

ČLANAK 5.

Nitko ne može biti podvrgnut torturi ili okrutnom, neljudskom ili ponižavajućem postupku ili kazni.

ČLANAK 6.

Svatko ima pravo na status osobe pred zakonom.

ČLANAK 7.

Svi su ljudi jednaki pred zakonom i, bez ikakve diskriminacije, polažu pravo na jednaku zaštitu pred zakonom. Svi ljudi imaju jednako pravo na zaštitu od diskriminacije u kršenju ove Deklaracije te od poticanja na diskriminaciju.

ČLANAK 8.

Svatko ima pravo na efikasnu zaštitu nadležnih sudova svoje zemlje od kršenja osnovnih prava zagatantiranih ustavom ili zakonom.

ČLANAK 9.

Nitko ne smije biti izložen samovoljnom hapšenju, zatočenju ili izgonu.

ČLANAK 10.

Prilikom utvrđivanja svojih prava i obveza te svake krivične prijave protiv sebe, svatko ima puno i jednako pravo na pošteno i javno suđenje pred nezavisnim i nepristranim sudom.

ČLANAK 11.

(1) Svatko optužen za kažnjivo djelo ima se pravo smatrati nevinim sve dotle dok mu se krivica ne dokaže na osnovu zakona javnim suđenjem na kojem je imao na raspolaganju sva sredstva za svoju obranu.

(2) Nitko se ne može smatrati podložnim kazniti za nešto što je učinio ili propustio učiniti a što u trenutku činjenja, u skladu s nacionalnim ili međunarodnim pravom, nije predstavljalo kažnjivo djelo. Niti mu se može izreći teža kazna od one koja je bila na snazi u trenutku činjenja kažnjivog djela.

ČLANAK 12.

Nitko ne smije biti izložen samovoljnom zadiranju u svoju privatnost, obitelj, dom ili prijetisku, kao ni napadima na svoju čast i ugled. Svatko ima pravo na zakonsku zaštitu od takvog zadiranja ili napada.

ČLANAK 13.

(1) Svatko ima pravo na slobodu kretanja i boravljenja unutar granica pojedine države.

(2) Svatko ima pravo napustiti bilo koju zemlju, uključujući i svoju, te se vratiti u svoju zemlju.

ČLANAK 14.

(1) Svatko ima pravo u drugim zemljama tražiti i uživati zaštitu od progona.

(2) Ovo se pravo ne može koristiti u slučajevima gonjenja zbog nepolitičkih krivičnih djela kao ni u slučajevima djela suprotnih svrsi i principima Ujedinjenih naroda.

ČLANAK 15.

(1) Svatko ima pravo na državljanstvo.

(2) Nikome ne smije svojevrijno biti uskraćeno državljanstvo kao ni pravo na promjenu državljanstva.

ČLANAK 16.

(1) Svi punoljetni muškarci i žene, bez ograničenja s obzirom na rasu, državljanstvo ili vjeru, imaju pravo na brak i zasnivanje obitelji. Oni imaju jednaka prava prilikom sklapanja braka, tokom života u braku te prilikom rastave braka.

(2) Brak može biti sklopljen isključivo uz slobodnu i punu suglasnost oboje mladenaca.

(3) Obitelj je prirodna i temeljna zajednica društva i ima pravo na zaštitu od strane društva i Države.

ČLANAK 17.

(1) Svatko ima pravo posjedovati osobnu imovinu kao i posjedovati imovinu u zajednici s drugim osobama.

(2) Nikome ne može samovoljno biti oduzeta imovina.

ČLANAK 18.

Svatko ima pravo na slobodu mišljenja, savjesti i vjere; ovo pravo uključuje i slobodu mijenjanja vjere ili uvjerenja kao i iskazivanja svoje vjere ili uvjerenja, kao pojedinac ili u društvu drugih, javno ili privatno, putem podučavanja, upražnjavanja, štovanja ili svetkovanja.

ČLANAK 19.

Svatko ima pravo na slobodu mišljenja i njegovog izražavanja; ovo pravo uključuje i pravo pridržavanja mišljenja bez upletanja te pravo traženja, primanja i priopćavanja informacija i ideja putem bilo kojeg medija i bez obzira na granice.

ČLANAK 20.

- (1) Svatko ima pravo na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja.
- (2) Nikoga se ne može prisiliti na pripadanje nekom udruženju.

ČLANAK 21.

- (1) Svatko ima pravo na učešće u upravljanju svojom zemljom, neposredno ili putem slobodno izabраних представника.
- (2) Svatko ima pravo na slobodan pristup javnim službama svoje zemlje.
- (3) Volja naroda je osnova vladinih ovlasti; ova se volja mora izražavati redovnim i istinskim izborima, primjenom općeg i jednakog prava glasa te putem tajnog ili drugog odgovarajućeg slobodnog oblika glasanja.

ČLANAK 22.

Svatko, kao član društva, ima pravo na socijalno osiguranje te, putem zalaganja države i međunarodne suradnje te u skladu s organizacijom i potencijalima svake pojedine Države, na uživanje ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava nužnih za svoje dostojanstvo i slobodan razvoj svoje ličnosti.

ČLANAK 23.

- (1) Svatko ima pravo na rad, na slobodan izbor zaposlenja, na pravične i povoljne uvjete rada te na zaštitu u slučaju nezaposlenosti.
- (2) Svatko, bez ikakve diskriminacije, ima pravo na jednaku plaću za jednaki rad.
- (3) Svatko tko radi ima pravo na pravičnu i povoljnu naknadu za taj rad koja njemu i njegovoj obitelji osigurava egzistenciju vrijednu ljudskog dostojanstva te na dodatke, u slučaju potrebe, od strane drugih institucija društvene zaštite.
- (4) Svatko ima pravo štiti svoje interese osnivanjem i pristupanjem sindikatima.

ČLANAK 24.

Svatko ima pravo na odmor i slobodno vrijeme, uključujući razumno ograničenje radnog vremena i povremeni plaćeni dopust.

ČLANAK 25.

- (1) Svatko ima pravo na standard življenja primjeren zdravlju i blagostanju sebe i svoje obitelji, uključujući hranu, odjeću, stanovanje, liječničku skrb i nužne socijalne usluge, kao i pravo na zaštitu u slučaju nezaposlenosti, bolesti, nemoći, udovištva, starosti ili drugog nedostatka sredstava za uzdržavanje iz razloga izvan vlastite kontrole.
- (2) Majinstvo i djetinjstvo imaju pravo na posebnu skrb i pomoć. Sva djeca, bez obzira na to da li su rođena u braku ili izvan njega, imaju pravo na istu društvenu zaštitu.

ČLANAK 26.

- (1) Svatko ima pravo na školovanje. Školovanje mora biti besplatno, barem u svojim osnovnim oblicima. Osnovno školovanje je obvezno. Tehničko i profesionalno školovanje treba biti dostupno svima a više školovanje treba biti podjednako dostupno svima na osnovi postignuća.

(2) Školovanje ima za cilj potpuni razvoj ljudske osobe te jačanje poštovanja ljudskih prava i osnovnih sloboda. Ono unaprijeđuje razumijevanje, trpeljivost i prijateljstvo među svim narodima, rasnim i vjerskim skupinama i promiče aktivnosti Ujedinjenih naroda na održavanju mira.

- (3) Roditelji imaju prvenstveno pravo izbora vrste školovanja svoje djece.

ČLANAK 27.

- (1) Svatko ima pravo slobodnog učestvovanja u kulturnom životu društva, uživanja u umjetnostima te udjela u znanstvenom napretku i korištenju ma iz njega.

(2) Svatko ima pravo na zaštitu svojih moralnih i materijalnih prava iz vlastitog autorskog znanstvenog, književnog ili umjetničkog stvaralaštva.

ČLANAK 28.

Svatko ima pravo na društveni i međunarodni poredak koji će u potpunosti ostvarivati prava i slobode određene ovom Deklaracijom.

ČLANAK 29.

- (1) Svatko ima obveze prema zajednici jer se jedino u zajednici može razviti slobodna i cjelovita ličnost.

(2) Prilikom korištenja svojih prava i sloboda, čovjek može biti ograničen jedino onim što je predviđeno zakonom a radi zaštite i poslovanja prava i sloboda drugih te radi poštovanja zahtjeva morala, javnog reda i općeg dobra demokratskog društva.

- (3) Ova se prava i slobode ni u kom slučaju ne mogu koristiti u suprotnosti s ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda.

ČLANAK 30.

Ništa što je sadržano u ovoj Deklaraciji ne može se tumačiti na način da bilo kojoj Državi, skupini ili osobi daje pravo da se uključi u bilo koju aktivnost ili da poduzme bilo kakav čin kojima se krši bilo koje od ovdje navedenih prava ili sloboda.

НАРОДНАТА ПЕСНА — ЛИЧНА КАРТА

Народната песна од секогаш била и останала темел, лична карта на секој народ, белег за меѓународното распознавање и препознавање, оружје на самобитноста. Секаде и насекаде каде што престојувал и боравел нашиот човек, по сопствена или туѓа воља, ја носел во себе песната од родниот крај како аманет и лек за душата. И моите очи како и на големиот број Македонци што живеат надвор од татковината биле секогаш свртени кон неа, како кон огледало на изворот. Оддалеченоста од родната грутка сторила многу нешта, но најсигурно е дека ги продлабочила чувствата, ја освежила љубовта и ја зајакнала припадноста.

Песната што ја пее народот, и ја пее во моето детинство, останала длабоко вкоренета во мене. Таа остана доискажано продлабочена со јасна порака во текстот и возвишената мелодичност. Чинам дека токму таа творба го направи Македонецот во однос на музиката почитуван и кај другите народи. Таа е исполнета со сложени ритми, динамична, со оформен стил кој води кон магепсаност и магичност, ја доведе и до почестното место. За жал и на подрачјето на народната музика во последниве години се појавија творби со празнотија, позајмени мелодии, со накитена орнаментика, карактеристична за некои етнички групи што живеат и не само во Македонија. Таквите творци и изведувачи и прават преголема штета на изворната народна песна и мелос, создавајќи н.р. турбо-фолк.

Тој турбо-фолк (извитоперувајќи ја изворноста како знак на распознавање) ја гнурна народната песна во котел што го уништува тој знак на распознавање и препознавање, знак на јасен и изворен идентитет. Се разбира секоја чест на оние композитори кои и останаа верни на фолклорната чистота. И конкретно,

токму тој турбо-фолк и за мене стана предизвик: да создадам оркестар што ќе ја продолжува и негува изворната традиција освежена со сегашноста во вокално инструменталната колоритност и богатство, а сепак да

Целта ни е на песните да им дадеме специфична музичка обработка и тежина, текст со добра дикција и издржаност, прецизност во ритмите, доискажана мелодијска линија, оригинални хармонијски движења.

се препознае и распознае изворниот и оригинален музички македонски дух. Така пред една година, шестмина музичари се договоривме за заедничко музичирање и создадовме оркестар под името "Струни". Оркестарот има шест членови: **Снежана Димкароска** — соло вокал, виолина и римички инструменти; **Љубен Димкароски** — соло вокал, тробента, ритмички инструменти, **Нарцис Салиховиќ** — виолина, **Жарко Војиновиќ** — хармоника, **Бранко Орлиќ** — китара и **Златко Магдевски** — контрабас.

Инспирирани од богатиот спектар на волшебните звуци не беше тешко да се определиме за изведување на македонски песни и творештво. Се разбира изведуваме и песни и музичко творештво и од други народи со оригинални текстови: еврејски, грчки, руски, хрватски, словенски, босански, ромски и др.

Оркестарот "Струни" својата богата програма ја презентира во разни пригоди: отворање изложби, промоции на книги, самостојни концерти, учествување на разни смотри и фестивали и сл. Настапуваме исклучиво и по можност без озвучување, колку што дозволува просторот.

Во Словенија сме настапувале во сите поголеми градови како и во Љубљана во порепрезентативни ликации и сали. Со особено задоволство настапуваме и во христијанските католички и слични сакрални објекти, што за нас представува своевидно признание.

Очекуваме наскоро да издадеме CD диск со македонски народни музички записи (песни) со кој ќе придонесеме за уште една афирмација на македонското изворно музичко народно творештво.

Љубен Димкароски

Истовремено на оближното игралиште за мал фудбал се одржа турнир во мал фудбал помеѓу екипите на Градското поглаварство на Самобор и овдешната Туристичка заедница, Хрватската војска - касарната "Таборец" од Самобор како и фудбалските екипи на сите Македонски културни друштва.

Илинденскиот пикник во Самобор и овој пат представуваше живо сведоштво за не-

гувањето на македонскиот културен и национален идентитет во Република Хрватска како и темелна потврда за традиционално добрите Хрватско-македонски односи и врски кон чие продлабочување и негување свој придонес дава секое македонско друштво и Заедницата на Македонците во Република Хрватска.

Ог. Б.

Музичката група "Мечкин камен" ги придружува солистките Стојанка Тежак и Живка Иванец

Орото не е само радост и веселба, тоа е и воздишка на секој заигран на овој пикник, од Пула, Риека, Осиек, Сплит или Загреб

По свечениот дел, можеше ли да се замисли пикникот без Орото и гајдацијата од Риека популарниот Кирил

U PULI ZAVRŠENI »DANI
MAKEDONSKE KULTURE U ISTRI«

PREDSTAVLJENA KNJIGA DR. PAVLOVSKOG »GOSPODARI LABIRINTA«

Predstavljanjem ove »antologije snova, maštarija i fantastičnih priča iz makedonske književnosti«, koja obuhvaća 29 autora različitih dobnih skupina zaokruženi »Dani makedonske kulture u Istri« – naglasila Violeta Juvan iz makedonskog kulturnog društva Županije istarske »Kočo Racin«

PULA – Prekjučer je u Gospodarskoj komori Županije istarske u Puli predstavljena antologija makedonskih pripovijedaka »Gospodari labirinta« autora dr. Borislava Pavlovskog. Kako je naglasila Violeta Juvan iz makedonskog kulturnog društva Županije istarske »Kočo Racin«, tim se predstavljanjem zaokružuju treći Dani makedonske kulture u Istri, da bi završili jučerašnjim izletom sudionika u »Aleju glagoljaša« u Humu.

O knjizi je, porođ autora, govorio književnik i pjesnik Boris Biletić, a Violeta Juvan iznijela je nekoliko crta iz autorova života. Dr. Pavlovski je rođen u Bjelovaru, a predstojnik je Katedre za makedonski jezik i književnost pri zagrebačkom Filozofskom fakultetu. Objavio je više od 200 kritika, autor je antologije »Suvremena makedonska drama« i jedan od autora »Makedonske književnosti«.

Potonja antologija makedonskih pripovijedaka izišla je u izdanju MD-a, a urednik je Miroslav Mićanović. U njoj je obuhvaćeno 29 autora različitih generacija i tematskih sfera, a podnaslovna sintagma »antologija snova, maštarija i fantastičnih priča iz makedonske književnosti« objašnjava sama po sebi tematiku i kriterijsko ishodište. Kako je naglasio Boris Biletić, riječ je o svojevrsnom »Borgesovom labirintu, u kojem nailazimo čas na elemente pučke legende, potom na fantastički kontekst koji prelazi u neki povijesni, a cjelokupna koncepcija je intelektualistička«. Katkad je prisutan i magijski realizam, a vidni su i razni utjecaji te argumenti, polazeći od narodne riječi i tradicije, metafizike, sofisticiranog stila, pa sve do kolaža i pastiša.

U nastavku je Boris Biletić naglasio misao iz proslavljene knjige »izlazak iz tiska ovog projekta dokazuje otvorenost hrvatske kulture za dijalog s drugim kulturama na temelju vjerodostojnih argumenata«.

Sam autor istaknuo je naporan rad koji je zajedno sa suradnicima učinio kako bi ova knjiga ugledala svjetlost dana, poteškoće prijevoda te razine kojima je moguće čitati taj tekst. Mada je to štivo intelektualističko, da se čitati i isčitavati i na drugim razinama. Dr. Pavlovski govorio je i o važnosti fantastične literature za makedonsku književnost, koja je oduvijek bila sklona takvim oblicima.

Na kraju je Violeta Juvan vrlo sugestivno pročitala tri pripovijetke iz antologije.

V. BEGIĆ

Sa izleta u Humu - Roč, Avenija Glagoljaša, kod kamenog stola posvećenog Sv. Braći Kirilu i Metodu, članovi i aktivisti MKD »Kočo Racin« - Pula

GENEZA MAKEDONSKE POVIJESTI

PULA – Jučer je u Velikoj dvorani Pedagoškog fakulteta, a u sklopu održavanja trećih Dana makedonske kulture, akademik dr. Blaž Ristovski održao predavanje u povodu 95. obljetnice Ilindenskog ustanka i pogibije Goce Delčeva.

U ime Makedonskog kulturnog društva Županije istarske »Kočo Racin«, Violeta Juvan pozdravila je nazočnike a dekan Pedagoškog fakulteta dr. Ivan Zoričić u ime domaćina obratio se kraćim prigodnim govorom. Ove se godine obilježava 95. obljetnica Ilindenskog ustanka, organizirane oružane akcije makedonskog naroda protiv turske vlasti, koja se zbilila zbog pojačane eksploatacije i pljačke koju je provodila klasa turskih feudalaca nad makedonskim narodom krajem prošlog i početkom ovoga stoljeća. Kako je istaknuo akademik Ristovski, Ilindenski je ustanak bio od velike važnosti za makedonsku kulturu i društvo. Tijekom svoga izlaganja dr. Ristovski se osvrnuo na zbivanja u Makedoniji od devetnaestog stoljeća do Ilindenskog ustanka, te od kraja drugog svjetskog rata pa sve do 8. rujna 1991. kada je referendumom postignu-

Tijekom svoga izlaganja dr. Ristovski se osvrnuo na zbivanja u Makedoniji od devetnaestog stoljeća do Ilindenskog ustanka, te od kraja drugog svjetskog rata pa sve do 8. rujna 1991. kada je referendumom postignuta samostalnost te države

ta samostalnost te države.

Goce Delčev, ideolog i organizator makedonskog revolucionarnog pokreta, poginuo je u 31. godini života a ostavio je ime koje simbolizira Ilindenski ustanak i ne samo u Makedoniji. Tijekom rekonstrukcije geneze makedonske povijesti, dr. Blažo Ristovski govorio je o značajnim kulturnim zbivanjima, kao i o problemima propagiranja makedonske kulture. Govoreći o vjeri, književnosti te inim društvenim pojavama, zorno je prikazan trnovit put za nacionalni i kulturni identitet te države.

Nakon predavanja, predsjednica Makedonskog kulturnog društva Ži »Kočo Racin« Slavica Sagađin, dodijelila je priznanja pojedincima te kulturnim i javnim ustanovama zaslužnim za promidžbu makedonske kulture u Istri i organizaciju ovih susreta. Pritome, valja napomenuti da je 1984. godine u Puli, u izdanju »Istarske naklade« izišla reprezentativna fotomonografija »Goce Delčev«, čiji je autor teksta Hristo Andonov Poljanjski a urednik Aldo Kliman.

V. B.

Danas (četvrtak), u 18.30 sati, u Sveučilišnoj knjižnici bit će otvorene izložbe »Makedonski krajevi na starij razglednicama« a u 19 sati također u Sveučilišnoj knjižnici, organiziran je susret s prozaikom i dramaturgom Vasetom Mančevskim, u kojemu će sudjelovati dr. Borislav Pavlovski i književnik Aldo Kliman.

АФИРМАЦИЈА И ПОДОБРО МЕЃУСЕБНО ЗАПОЗНАВАЊЕ

Веќе традиционалните Денови на македонска култура во Пула се одржаа и годинава од 19 до 24 мај во организација на МКД "Кочо Рацин" со помош на Градското поглаварство во Пула и Истарската Жупанија.

Заради подобра информираност на јавноста беше одржана и конференција за новинарите на која исцрпно се зборуваше за целите, карактерот и програмата на овие денови. Годинава Деновите на македонската култура беа исцело посветени на Денот на Светите Браќа Кирил и Методиј.

Деновите започнаа со предавањето на академикот Др Блаже Ристовски во аулата на Педагошкиот факултет во Пула на тема "95 г. Илинден и делото на Гоце Делчев". Меѓу бројните слушатели и гости беа и градоначалникот на Пула г. Ѓанкарло Жупиќ и неговиот заменик, односно заменици г. Армандо Дебељух и г. Марио Кваранта, пречелникот на Истарската Жупанија за национални малцинства и етнички заедници г. Силвано Зили, застапникот во државниот Сабор на Република Хрватска г. Алдо Скира, деканот на Педагошкиот факултет Др Иван Зориќ, представници на културниот и јавен живот на Пула. По предавањето што предизвика голем интерес, г-жа Славица Сагадин, претседателка на МКД "Коста Рацин" им врачи Благодарници и Повелби на поголем број поединци, културни и јавни институции како и јавните медиуми кои дале значаен придонес во афирмацијата, соработката и дејствувањето на МКД "Коста Рацин" во Пула во изминатиот период.

Во рамките на манифестацијата беше отворена и мошне атрактивната изложба "Македонските крајолици на стари разгледници" при што беше остварена и книжевна средба со истакнатиот писател и драматург од Македонија г. Васе Манчев во просториите на Свеучилишната библиотека. Покрај представници на градот, од културниот и јавен живот на оваа средба присуствуваше и амбасадорот на

Република Македонија во Хрватска г. Сервет Авзиу. Возвратувајќи му на топлиите зборови на амбасадорот Авзиу, кој им се заблагодари на градските и жупанијските власти за големата помош што му је пружаат на нашето Друштво, доградоначелникот на Пула г. А. Дебељух ја нагласи историската мултикултурност на градот означувајќи ја како големо цивилизацијско богатство при што и Македонците се "како цут на реверот" красејќи го овој град.

Изложбата "Македонските крајолици на старите разгледници" е плод на големиот ентузијазам и љубов кон родната Македонија на познатиот писател и издавач г. Алдо Клима, и таа представува тивко и документарно сведоштво за судбините на луѓето и краиштата кои ги представува. Секако наивна најголема вредност е разновидноста и документарноста, особено што се собрани од разни краишта на историската Македонија а тоа значи од Приморска (Егејска), Вардарска и Пиринска. Раритет на оваа прекрасна и незаборавна збирка е најстарата разгледница од Солун на која се сликани познати македонски војводи од предилинденскиот период. Гостите и посетителите на изложбата имаа можност да се сретнат и со членовите на нашата музичка и пеачка секција кои прв пат настапија јавно во Пула. За творештвото на г. Васил Манчев зборуваа г. Алдо Клима и проф. др Борислав Павловски.

Антологијата на истакнати македонски писатели на фантастични раскази "Господари на Лабиринтот" што ја подготви проф. Др Б. Павловски беше представена во аулата на Стопанската комора на Пула. За книгата зборуваа г. Борис Билетиќ познат хрватски писател и критичар, а фрагменти од расказите прочита Виолета Јуван, проф.

Секако најинтересен дел од овие Денови беше и излетот во познатото истарско градче Хум и незаборавниот Роч каде што се наоѓа ретка уметничка и скулпторска изложба на отворено позната под името Алеја на глагољашите, чиј татко е Зване Чрња. Символиката на оваа Алеја е вонредна, долж патеката од шест километри со мошне впечатливи уметнички скулптури прикажан е развојот на глагољашството од неговите почетоци па се до развојот на современите јужнословенски јазици, со нивните варијации во писмата и јазикот.

Домаќин и водич низ оваа единствена Алеја во светото, беше г. Владо Перниќ, познат писател на чакавштину, еден од дијалектите на хрватскиот јазик. Запознавањето со живите легенди на глаголицата, обла и аглеста, со традициите на глаголицата како во Македонија така и во Хрватска, за сите учесници представуваше ново и незаборавно доживување.

По историскиот час за глаголицата, овој пикник продолжи со заедничко дружење, уште подобро меѓусебно запознавање и разбирање, што е впрочем и темелната цел на одржувањето на Деновите на македонската култура во Пула.

Кирил Талески

Sa izleta u Humu - Roč, Avenija Glagoljaša, uz kameni stol posvećen Sv. Braći Kirilu i Metodu, Kiril Taleski i Kirilo Stojanovski

АКАДЕМИКОТ БЛАЖЕ РИСТОВСКИ ВО РИЕКА

На иницијатива на Управниот одбор на МКД "Илинден" на 21. мај во Риека гостуваше академикот Др Блаже Ристовски, кој во претпладневните часови одржа мошне интересно предавање "Кирилometодиевската традиција и македонската книжевност" пред студентите на крoатистика на Филозофскиот факултет во Риека, каде што домакин му беше познатиот македонист и крoатист проф. др Горан Калогјера.

Академикот Б. Ристовски беше примен и во Поглаварството на Риека, каде што го прими заменикот градоначелник г-жа Бранка Ренко-Синова, воедно и прочелник за култура и спорт како и прочелникот за просвета проф. Миљенко Магдиќ. Притоа беа разменети искуства и мислења за развојот на овие дејности во Риека и соработката помеѓу високо училишните и научни институции помеѓу двете земји.

Вечерта академикот Б. Ристовски во салата Филодраматика одржа трибина по повод 120 годишнината од раѓањето на големиот македонски деец Димитрија Чуповски. И покрај тоа што за многумина името и делото на овој деец не беа многу познати големата посета на трибината го потврди интересот не само кај нашите соранодници туку и кај риечани. При тоа за многумина беше изненадување дека дури во слободна и самостојна Република Македонија беше преземена иницијатива посмртните останки на овој голем деец да бидат пренесни од Ст. Петербург во родната Македонија. Во благодарноста што на академикот Б. Ристовски му ја искажа г. Илија Христовулов за одржата трибина и изнесувањето на вистината за Димитрија Чуповски беа содржани и желбите и за други гостувања и проширување на знаењата од сопствената национална историја.

Иако помалку уморен академикот Блаже Ристовски остана потоа на дружење со нашите членови кои му поставуваа бројни прашања за животот и состојбите во древната татковина Македонија како и нејзиниот растеж.

В. Настески

Oro "teškoto", jedna od najimpresivnijih točaka "gruevaca" u Splitu. Foto: Cilka Brešković-Joteva

Plesačice i plesači "Dame Grueva" izvode igru "povardarje", koju su gledatelji burno pozdravili

Gostovanje AKUD "Dame Gruev" iz Bitole u Splitu

МЛАДИ УМЈЕТНИЦИ ОДУШЕВИЛИ SPLITSKE MAKEDONCE

Akademsko kulturno-umjetničko društvo "Dame Gruev" iz Bitole gostovalo je 9. lipnja (juna) u Splitu i priredilo večer makedonskih igara i pjesama.

U Gradskoj dvorani, u Ulici Kralja Zvonimira, pozdravio ih je predsjednik Društva Makedonaca i prijatelj Makedonije "Makedonija" u Splitu dipl. ing. Vlado Apostolski, koji je poželio da takvih gostovanja bude što više.

Na priredbi si bili predsjednik Županijskog odbora Demokratskog saveza Mađara Hrvatske Arpad Fontanji, predsjednik Društva Nijemaca u Splitu Julije Švabe, predstavnici Društva Šibenčana i prijatelja toga grada i brojni drugi.

Mladi umjetnici iz Bitole gostovali su u Splitu prije nastupa u Velikoj Gorici na međunarodnoj smotri folkloru i prijateljstva, u čemu su im svesrdno pomogli ogranak Makedonsko-hrvatskoga društva prijateljstva i Društvo Makedonaca u Splitu.

Plesači i plesačice "Dame Grueva" podarili su Splitu vrhunski splet igara i pjesama kojima su izazvali oduševljenje. Otplesali su stare igre: "vodarki", "tresanica", "beranče", "bitolčanka", "povardarje", "egej" i "istočnu". Kad su mlade "gruevke" Brankica Stojanović i Selma Jašari zapjevale "Bitola..." dvoranom se prolomilo oduševljenje. Zapjevali su svi, suze su zaiskrile u očima, posebno onima koji su porijeklom iz Bitole.

Voditeljica večeri Blagica Massaccesi-Atanaskova toplo je zahvalila umjetnicima na svemu što su te večeri, kad je u Splitu vladala tropska vrućina, pružili splitskim Makedoncima, približivši im matičnu tatkovinu. Susret je nastavljen druženjem umjetnika sa svojim sunarodnjacima, uz obostranu želju da se što prije ponovno sretnu.

Svakome sudioniku večeri "Kaštelanski staklenici" podarili su prve proljetne ruže.

Dan kasnije, u srijedu, 10. lipnja (juna) gosti iz Bitole iskoristili su za razgledavanje kulturno-povijesnih spomenika Splita, u kojemu su mnogi, kao Dimitar Bogdanovski-Dimko, bili prvi put.

Uvečer je u hotelu "Split" Društvo Makedonaca i prijatelja Makedonije "Makedonija" Split priredilo zajedničku večeru, na kojoj se opet pjevalo, igralo oro i oživljavao makedonski duh. Slavlje je potrajalo do kasnih sati.

VI. Caktaš

МЕЃУ МАКЕДОНЦИТЕ ВО ХРВАТСКА

Од 15 до 18 април оваа година висока македонска парламентарна делегација предводена од Тито Петковски, претседател на Собранието на Република Македонија, беше во официјална посета на Република Хрватска. Покрај средбите и разговорите што делегацијата ги имаше со највисоките претставници на хрватската држава и државниот Сабор и министерот за надворешни работи на Хрватска Мате Граниќ, македонската делегација имаше средба и со нашите сонародници што живеат во оваа земја.

Средбата со претставниците на Заедницата на Македонците и македонските културни друштва во Хрватска се одржа во хотел „Еспланада“ каде што Тито Петковски со своите соработници се сретна со в.д. претседателот на Заедницата Горан Стојковски и претседателите на друштвата во: Загреб – Ванчо Андонов, во Ријека – Илија Христовулов, во Сплит – Владо Апостоловски, во Пула – Славица Сагадин, претседателот на МПЦО „Св. Злата Мегленска“ од Загреб – Томислав Зојчески и главниот уредник на „Македонски глас“ – Огнен Бојациски. На оваа средба беше и амбасадорот на Република Македонија во Хрватска, Сервет Авзиу. Тоа беше несекојдневна можност за нашите сонародници во Хрватска да го запознаат Петковски со нивните активности, нагласувајќи при тоа дека Македонците во Хрватска од секогаш биле ценети и почитувани граѓани заради своите работни и човечки одлики, углед што и денес го уживаат.

При тоа беше истакната и соработката со матичната татковина особено на културен план, со манифестациите „Македонски денови на културата“ што веќе

традиционално се одржуваат во Осиек и Пула, со работата на македонските лекторати во Загреб, Ријека и Задар како и оживувањето на сопствените аматерски

го посети Гаково и Гаковачката катедрала и положи венец на гробот на Ј.Ј. Штросмаер, меценатот кој 1861 г. со благонаклоност ги прими бракот на Димитар и

Од средбата на Петковски со членовите на Заедницата на Македонците

друштва, музичко мешовитата група „Распеана Македонија“, оркестарот „Т’га за југ“, секцијата „Везилка“, клубот за мал фудбал „Илинден-1903“. Посебно беше нагласено дека Македонците со љубов и достоинство ги одбележуваат традиционалните македонски национални празници Илинден, Св. Кирил и Методиј, Св. Климент, Рациновиот ден (кога е излезена од печат збирката песни „Бели Мугри“) а наскоро ќе почнат да го одбележуваат и Денот на Миладиновци.

Претседателот на Собранието Тито Петковски изрази големо задоволство од ваквата активност, нагласувајќи при тоа дека и Македонија ќе треба да даде свој прилог за уште поуспешна реализација на овие и слични манифестации во иднина.

Последниот ден од посетата, високата државна и парламентарна делегација од Македонија

Константин Миладинови од Струга, излегувајќи му во пресрет на Константин и овозможувајќи му собраните народни македонски песни (околу 700) да ги препише и објави во Загреб, заедно со првиот хрватско-македонски речник.

Македонците заради сето ова со посебно внимание зборуваат за Гаково и за Бискупот Штросмаер кој го има задолжено нашиот народ – истакна меѓу другото во својот говор Петковски, најавувајќи дека Гаково и Струга можат да развиваат посебни пријателски врски, а во Струга во чест на Штросмаер и други осведочени Хрвати кои ја помагале Македонија и македонскиот народ, да се отвори Меморијална соба.

Посетата на високата македонска парламентарна делегација е уште еден прилог кон сестраната и стабилна, традиционално добра и континуирана хрватско-македонска соработка во која свој придонес даваат и Македонците во Република Хрватска.

Огнен Бојациски

“KULTURA NE POZNAJE GRANICE”

Razgovor s g. Titom Petkovskim predsjednikom Sobraanja Republike Makedonije

Posljednjeg dana svog službenog posjeta Republici Hrvatskoj visoko makedonsko parlamentarno izaslanstvo, koje je vodio predsjednik Sobraanja Tito Petkovski, u petak 17. travnja boravilo je u Đakovu.

Ugledne goste ispred Gradske vijećnice dočekali su dožupan osječko-baranjski Marko Barišin i đakovački gradonačelnik dr. Darko Vrtarić. Tijekom razgovora domaćini su upoznali goste s poviješću ovog kraja, stradanjima tijekom Domovinskog rata, a bilo je riječi i o funkcioniranju lokalne uprave i samouprave.

Zahvaljujući na dobrodošlici i prijemu predsjednik Sobraanja Republike Makedonije Tito Petkovski ukazao je na povijesnu ulogu biskupa Strossmayera i Konstantina Miladinova koji su izgradili temelje hrvatsko-makedonskih odnosa. Želeći tu suradnju još više intenzivirati, posebno nakulturnom planu, gosti iz Makedonije predložili su čvršću suradnju gradova Struge i Đakova.

Nakon razgovora u Gradskoj vijećnici ugledni gosti su u pratnji domaćina položili vijenac na grob biskupa Strossmayera u kripti đakovačke katedrale, a potom ih je primio i đakovački i srijemski biskup mons. dr. Marin Srakić.

Boravak u Đakovu gosti iz Makedonije završili su posjetom spomen-muzeju biskupa J. J. Strossmayera, te obilaskom Pastuharne.

Na kraju svog boravka u Đakovu predsjednik Sobraanja Republike Makedonije Tito Petkovski odazvao se pozivu đakovačkih novinara i svoje dojmove iznio u kraćem razgovoru.

— Gospodine Petkovski, na kraju Vaše državne posjete Republici Hrvatskoj ovdje u Đakovu, kakvi su dojmovi i ocjene?

— Šlag torte dođe na kraju. Mi smo zaista s velikim uzbuđenjem

vidjeli ovdje ovo što su nekada radili Konstantin Miladinov i Josip Juraj Strossmayer. To su najdublji i najzdraviji temelji dugoročnog prijateljstva zato što kultura, koja ne poznaje granice, obavezuje sve generacije. Upravo to je i motiv što smo ovdje u Đakovu zato što odavde potječe i prvi Zbornik makedonskih pjesama koji je pomoću J. J. Strossmayera sačinio Konstantin Miladinov. To je obaveza za nas da dodemo na ovo izвориšte historije i da se poklonimo onima koji su zadužili hrvatski i makedonski narod. Ja se nadam da će ovo biti još jedan aktivni doprinos produbljivanju prijateljstva dvaju naroda i država.

— Koliko ste informirani i upućeni u rad Makedonske zajednice u Republici Hrvatskoj i kako ocjenjujete ulogu te zajednice u razvijanju daljnjih odnosa Republike Hrvatske i Republike Makedonije?

— Vrlo dobro sam upućen, znate, po prirodi stvari moram biti upućen i ja sam zadovoljan što se oni osjećaju vrlo ugodno u Hrvatskoj,

G. Tito Petkovski po posetata na Đakovo vo razgovor so našiot specijalen kolegata od Radio Đakovo Mиле Љубичиќ

Македонската парламентарна делегација на чело со г. Тито Петковски во придружба на домаќините од Ѓаково го разгледува овој славонски бисер

Размена на мислења и дарови: đakovечкиот gradonačelnik Др. Д. Вртариќ прима дар од г. Тито Петковски

što su sastavni dio hrvatske države, hrvatskog društva, što su se ugradili u ovo društvo i što se ne osjećaju stranci. To je najveća dobit koju sam ja saznao od ovih susreta i najvažnije je što su oni zadovoljni i što ih hrvatska vlast podržava, stimulira, financijski podržava njihove aktivnosti, a oni uzvraćaju kao lojalni građani, kao ljudi koji osjećaju sebe ovdje ravnopravnima, kao ljudi koji svoju budućnost grade na temelju ove sadašnjosti sada u Hrvatskoj.

— O Makedoniji, moramo priznati, posljednjih nekoliko godina malo toga znamo, pa u najkraćim crtama koji su to aktualni problemi, najveći problemi Republike Makedonije danas?

— Bolje da dodete da vidite...

— Malo je daleko...

— Nije daleko, evo vidite mi smo za sat i pol došli u Hrvatsku. Pa znate u Makedoniji se događaju stvari koje se događaju danas i u Hrvatskoj. Prolazimo kroz iste procese tranzicije, kako se to popularno kaže, promjene društveno-političkog sistema, ekonomije, odnosno tržišne ekonomije, ili gospodarstva, kako se kaže na hrvatskom, i sad smo u završnoj fazi. Evo imamo, iza nas su sve institucije političkog sistema nove, jedne pluralne demokracije, završavamo proces privatizacije, da se inventivni, sposobni ljudi u sferi businessa mogu angažirati što više, neposrednije. Utvrdili smo i sve te propise donijeli i idemo sada na treće parlamentarne izbore i to je najaktualnije sada u Makedoniji. Znači, imamo iza nas dva izborna razdoblja, dva mandata, osam godina, zalazimo već u devetu godinu višestranačkog političkog sistema. Ja se nadam da će to biti još jedan dokaz razvoja demokracije u Makedoniji, da će to biti jedan naš, tako da kažem, skromni doprinos suvremenoj civilizaciji.

— Danas ste predložili nekoliko inicijativa o daljnjoj kulturnoj suradnji koju je još Strossmayer započeo...?

— Da, mi mislimo da je to dug ove generacije, ove sadašnje, da to unaprijedi, da valoriziraju historijski i to je mislim, jedan dobar izazov i našim Stružanima i ljudima iz

Đakova da to ovjekovječe, što bi se reklo, tu kulturnu vezu između Strossmayera i Konstantina Miladinova. To je za nas historijski događaj, za Makedonce, zato što je odatle prvi put krenuo onaj Zbornik makedonskih pjesama, što je nesebičnom pomoći Strossmayera to urađeno. Tako da ja sam vrlo sretan i mislim da će naši domaćini to razmotriti i nama bi napravili veliku čast ukoliko se to realizira, a ja se nadam da to nije toliko te-

ško da se ne prihvati. Mislim da možemo produbiti, na toj osnovi, kulturnu suradnju između Makedonije i Hrvatske, a da će ljudi naći sadržaj na neposrednije kontakte i unapređenje suradnje i u ostalim oblastima, mislim na ljude iz Struge i Đakova. Naši domaćini su vrlo ljubazni i srdačni i nadam se da će to pogledati i da ćemo uskoro imati jasan stav oko toga kako ćemo dalje.

Mile Ljubičić

Македонската делегација ја прими и монсг. Др Марин Сракиќ, сремско-ѓаковечки бискуп, задржувајќи се во мошне пријатен разговор

Пред Ѓаковечката катедрала, каде што се наоѓа вечниот дома на бискупот Штросмаер, македонската делегација со домаќините ја овековечува оваа одамна прижелкувана посета и воспоставениот мост меѓу Ѓаково и Струга

Priznanje životnom djelu Strossmayera i Miladinovih

U povodu 137. obljetnice tiskanja Zbornika makedonskih narodnih pjesama, u čijem je izlaženju veliku zaslugu imao biskup Strossmayer, u Đakovu je održan Dan braće Miladinov koji simbolizira priznanje životnom djelu i kulturnoj spóni Strossmayera i braće Miladinov. Makedonsko kulturno društvo »Braća Miladinovci« najavljuje kako će se ova kulturna manifestacija od ove godine u Đakovu tradicionalno održavati svake godine u lipnju

Suzana ŽUPAN

Još jednom su pripadnici makedonskog naroda izrazili zahvalnost velikom đakovačkom biskupu Josipu Jurju Strossmayeru i njegovim zaslugama u makedonskoj kulturi, pravu ovog naroda na svoj jezik i pisanu riječ. Naime, poznat kao velika mecena široke ruke kada je riječ o kulturi i naobrazbi, Strossmayer je razumio i važnost trenutka i potrebe braće Miladinov da tiskaju prvi Zbornik pjesama na makedonskom jeziku i ćirilici. Tim je povodom u Đakovu, u subotu, 27. lipnja, održana manifestacija pod nazivom Dan braće Miladinov koja će svoju tradiciju održavanja imati u ovome gradu svake godine u lipnju. Naime, sada već povijesna kulturna spona hrvatskog i makedonskog naroda započeta je sredinom 19. stoljeća kada braća Miladinov - **Dimitar i Konstantin**, zahvaljujući razumijevanju, ali i materijalnoj pomoći biskupa Strossmayera, u Đakovu s grčkog na makedonski prevode svoj Zbornik makedonskih narodnih pjesama, a 1861. godine tiskaju ga u Zagrebu i to na ćirilici. Prva je to pisana riječ Makedonaca na njihovom jeziku i pismu na čemu počiva i zahvalnost ovoga naroda biskupu Strossmayeru, Đakovu i Hrvats-

koj. U povodu 137. obljetnice tiskanja Zbornika, pod pokroviteljstvom Ureda za etničke i nacionalne zajednice ili manjine Vlade RH, a u organizaciji Makedonskog kulturnog društva »Braća Miladinovci« iz Osijeka i Veleposlanstva Republike Makedonije u RH te u suradnji s Županijom osječko-baranjskom, Polglavarstvom grada Đakova i Zajednicom Makedonaca u RH iz Zagreba, održan je Dan braće Miladinov o čijem je održavanju riječi bilo i prigodom nedavnog posjeta visokog makedonskog parlamentarnog izaslanstva na čelu s **Titom Petkovskim** Đakovu kada je iznesen prijedlog da rodni grad Miladinovih - Struga, i Đakovo postanu gradovi-prijatelji te da se u oba grada otvore spomen-prostori u čast dvojici pjesnika i biskupa Strossmayera.

Dan braće Miladinov u Đakovu započeo je u kripti katedrale kada je makedonsko izaslanstvo na čelu s veleposlanikom Makedonije u RH **Servetom Avziom** i predsjednikom MKD-a »Braća Miladinovci« iz Osijeka **Blagojem Jovanovskim** položilo vijenac na Strossmayerov grob. Nakon razgledanja katedrale i posjeta Spomen-muzeja biskupa Strossmayera o čijem je postavu govorio njegov ravnatelj prof. **Petar Strgar**, u Gradskoj knjižnici i

čitaonici održan je znanstveno-književni susret na kojem se govorilo o djelu i liku biskupa i mecene Strossmayera, braće Miladinov i njihovoj kulturnoj spóni. Skup su tom prigodom pozdravili gradonačelnik Đakova, dr. **Darko Vrtačić**, u ime Biskupije dr. **Nikola Dogan**, u ime Županije **Stjepan Tomaš**, a u ime makedonskog Veleposlanstva **Servet Avziu**. Tom je prilikom dr. sc. **Stanislav Marijanović** govorio o temi: »Makedonski znanstvenici o Strossmayeru i braći Miladinov«, dr. sc. **Borislav Pavlovski** o književnim prilogima **Dimitra i Konstantnina Miladinova**, a književnik, prof. **Stjepan Tomaš**, autor romana »Zlatousti«, govorio je upravo o tom svom pisanom uratku posvećenom Strossmayeru.

Tim je povodom postavljena i manja dokumentacijska izložba »Djela braće Miladinov«, a cijeli je kulturni događaj popraćen i poetskim te glazbenim programom. Tom su prigodom prozne i poetske tekstove čitali student Evangeoskog teološkog fakulteta u Osijeku **Slave Velešanov**, a u glazbenom dijelu programa nastupili su **Slobodan Cvetičanin** (bariton), **Jagoda Treneska Cvetičanin** (glasovir) i **Kiril Naumov** (violina).

Snimio: M.PERIC

МАКЕДОНСКИТЕ РАКОМЕТАРИ ВО ПУЛА

Македонската ракометна репрезентација престојуваше во Пула од 12 до 18 мај о.г. во рамките на подготовките за Европското првенство во ракомет за мажи, при што гостуваше на петтиот по ред турнир "Diners Croatia Cup -98".

Во рамките на ова гостување Македонската ракометна репрезентација го посети МКД "Кочо Рацин" - Пула каде што се запозна со животот и работата на Македонците во Пула и Истра. Директорот на репрезентацијата г. Михајло Михајловски, со членовите Горан Котевски и Стефче Стефановски беа мошне пријатно изненадени од активностите на нашето друштво како и гостопримството и заедничкото дружење што беше приредено во просториите на Друштвото. Заедно со нив беше и познатиот меѓународен судија, член на Собранието на Република Македонија г. Марјан Начевски. Секако треба да забележиме дека дружењето беше повесело и забавно благодарјќи и на браќата Часлав и Борис Гошеви кои со своите музички вештини придонесоа атмосферата да биде попријатна и незаборавна.

К. Талески

ДРАГИ ЧИТАТЕЛИ!

Ве молиме за соработка со ваши мислења, ставови и погледи.

Вашите написи, коментари, огласи, реклами, соопштенија и друго треба да пристигнат во Редакцијата за да бидат објавени во наредниот број.

ЗАБЕЛЕШКА: коментарите објавени на страниците на овој весник со потписи на авторите се мислења на истите и не секогаш тие го одразуваат мислењето на Редакцијата. Редакцијата е одговорна само за текстовите без потпис. Материјалите испратени на адреса на овој весник стануваат негова сопственост, освен ако за тоа претходно е постигната поинаква согласност.

GLASILO ZAJEDNICE MAKEDONACA
U REPUBLICI HRVATSKOJ
VESNIK NA ZAJEDNICATA
NA MAKEDONCITE
VO REPUBLIKA HRVATSKA

Главен уредник:
ОГНЕН БОЈАЏИСКИ

Редакција:
Зоран АНГЕЛОСКИ (Пула), Владо ЦАКТАШ (Сплит), Левко ЦВЕТКОВСКИ (Ријека), Благоја ЈОВАНОВСКИ (Осијек), Марко ПАРИЗОВСКИ (Загреб), Глигорија САЗДОВСКИ (графички дизајн).

За издавачот:
Мр ГОРАН СТОЈКОВСКИ

Naklada: Zajednica Makedonaca u Republici Hrvatskoj, Zagreb, Masarykova 16, tel. 433-243; fax: 427-566

Tisak: A. G. Matoš d.d., Samobor

Temeljem odredaba čl. 58 stav 3 Zakona o javnom informiranju RH (N. N. br. 22/1992. g. novine su prijavljene i registrirane pod br. 421 u Ministarstvu kulture i prosvjete — Sektor informiranja — 14. 7. 1993. g.

Prema mišljenju Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske broj 532-03-1/7-94-01 od 10. svibnja 1994. g. ova tiskovina oslobođena je plaćanja poreza na promet.

МАКЕДОНСКИ НАРОДЕ!

НА 2 АВГУСТ 1944 ГОДИНА – ИЛИНДЕН се свика првото историско Антифашишко собрание на народното ослободување на Македонија АСНОМ. 122 полноправни претставители синови и керки на македонскиот народ, испитани низ маките и искушенијата на народно-ослободителната борба, собрани на своето прво заседание во манастирот »Св. Прохор Пчински«, во присаствие на делегатите: от Врховниот штаб на Маршал Тито. Воените сојузнички мисии и на Главниот штаб на Србија; ја изразува суверената воља на својот народ и ги донесоа следните решенија:

1) Македонија се прогласи за федерална држава во нова демократска Федеративна Југославија.

Народното собрание се конституира во врховно, законодателно и исполнително претставителство на македонската федерална држава.

Се донесе декларација со која се гарантира слобода и рамноправност на секој граѓанин и граѓанка во Македонија, без разлика на вера, националност и политичка припадност; право на секој граѓанин и граѓанка над 18 години да избира и да биде избран; слобода на совеста и вероисповеданието; право на бесплатна просвета итн.

4) Се формира Президиум на АСНОМ со функции на привремено народно правителство на македонската федерална држава.

5) Македонскиот народен јазик се воведува како службен јазик.

6) Илинден – 2 август – се прогласува за народен и државен празник на Македонија.

7) Се формира комисија за испитување војните злодејства, направени од окупаторите и нивните слуги.

Се формира комисија за изработување законски проекти на македонската федерална држава.

Се избирава 40 претставители на македонскиот народ за Антифашишкото веќе на народното ослободување на Југославија и неговиот Президиум.

ДА Е ЖИВА СЛОБОДНА МАКЕДОНИЈА ВО
ДЕМОКРАТСКА И ФЕДЕРАТИВНА ЈУГОСЛАВИЈА!
ДА Е ЖИВО АНТИФАШИШКОТО СОБРАНИЕ
НА НАРОДНОТО ОСЛОБОДУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА!

Антифашишкото собрание на
народното ослободување на Македонија